

30

The Julekalender:
NEJ TAK

The Julekalender: NEJ TAK

TV2 sagde blankt nej til The Julekalender: - Hun syntes, det var noget jysk bondelort

I år er det 30 år siden, ideen til The Julekalender tog form, men den var nær aldrig kommet ud af støbeformen. TV2 fandt julekalenderen for plat og ville slet ikke have den. Men den jyske tv-producent Hans-Erik Saks nægtede at acceptere et nej og skabte sammen med de Nattergale en julekalender mod alle odds.

BAG LÅGEN: I år viser TV2 The Julekalender for 12. gang - og dét er bår dæjli. Men faktisk var Danmarks mest populære tv-julekalender gennem tiderne meget tæt på at ende som en fuser. Først ville TV2 slet ikke have den, og da der endelig blev sagt go, var projektet så meget i tidsnød, at der 1. december helt uhørt kun var afleveret de første otte færdigklippede afsnit.

Mens de rullede over skærmen sad instruktør, producent og altmuligmand på produktionen, Hans-Erik Saks, i klipperummet og kæmpede i døgndrift med at få de følgende afsnit gjort klar.

- Hold kæft, hvor er det noget lort. Slet ikke sjovt, ingen vil kunne lide det. Jeg kaster op, lød tankerne inde i hovedet på ham, mens han klippede og klippede og klippede.

Gertrud fandtes allerede

Den stenede vej mod klipperummet starter tilbage i 1990, hvor den dengang 34-årige Hans-Erik Saks, indehaver af Saks Film, var til et møde for producenter hos den nystartede tv-kanal TV2.

Blandt alt det, der blev sagt på mødet, bed han særligt mærke i én ting. TV2 ville gerne lave en julekalender for voksne.

- Jeg tænkte med det samme på De Nattergale, som jeg havde lavet en del tv-spots med allerede. Og de var med på den lige med det samme, da jeg ringede til dem, fortæller Hans-Erik Saks, der i dag er 64 år og nu bor i København.

De fire begyndte sammen at brainstorme, og grundideen tog form. Gertrud-figuren fandtes allerede, hende havde De Nattergale brugt i en anden sammenhæng.

Hendes mand, Oluf, voksede nærmest frem af sig selv. Viggo Sommer vidste lige, hvordan han skulle spilles.

Så skulle der også være nogle nisser med en livsvigtig mission. Og naturligvis en fjende til at true julefreden - Benny, den onde nissevampyr.

The Julekalender: NEJ TAK

Tak - men nej tak

I foråret 1991 præsenterede Hans-Erik Saks fuld af gåpåmod oplægget for TV2's souschef, Feline Munck.

"Hun syntes simpelthen ikke, det var sjovt. Hun var ærkekøbenhavnner, og her kom jeg med sådan noget jysk bondelort."

Det blev et blankt nej. Alt for plat, lød hendes afslag, og ingen af Hans-Erik Saks' overtalelsesforsøg om, hvordan det kunne skærpe TV2's folkelige profil hjalp det mindste.

- Hvad nu, hvis jeg kan finde en sponsor, der vil betale en del af produktionsbudgettet, fik han lige foreslået, før Feline Munck afbrød mødet med en undskyldning om, at hun ikke havde mere tid.

- Hun syntes simpelthen ikke, det var sjovt og kendte heller ikke De Nattergale. Hun var ærkekøbenhavnner, og her kom jeg med sådan noget jysk bondelort, siger Hans-Erik Saks i dag.

Chips på kartoffelgården

Han gav dog ikke op og blev ved med at plage. Og Feline Munck blev ved med at afvise.

- *Jeg forstår ikke, at du endnu engang kontakter mig vedrørende dette, skrev hun i en fax.*

- Og så, efter en lang samtale, endte hun alligevel med at sige okay med den forudsætning, at jeg skulle komme med halvdelen af produktionsbudgettet på tre millioner kroner. Det var mest for at slippe af med mig, tror jeg, siger Hans-Erik Saks.

Han greb halmstrået, og i Give turde chipsproducenten Party Food Snack Time godt satse halvanden millioner kroner på en skæv markedsførings-idé.

The Julekalender: NEJ TAK

Afvist endnu engang

Sammen med den lovede sponsor drog Hans-Erik Saks af sted til TV2's kontor i København for at lukke aftalen.

Her havde Feline Munck nærlæst manuskriptet endnu engang og var nu endnu mere afvisende over for projektet.

Hun hæftede sig blandt andet ved, at Oluf jævnligt skulle ud at puste grise op, og at Benny på et tidspunkt skulle spørge Gertrud, om hun var præmenstruel?

Det var totalt udelukket, at TV2 ville vise den slags.

- Og hvordan kan du som seriøs producent love mig, at du kan nå at levere fire timers drama inden jul, lød det lavpraktiske spørgsmål til Hans-Erik Saks, der indvendig gav hende ret, men udadtil lovede, at det ikke var noget problem.

"Den var aldrig nogensinde gået i dag, og jeg er sikker på, at de har rullet rundt på gulvet i græmmelse inde på TV2."

Redningen blev en TV2-redaktør ved navn Mogens Kløvedal. Han kunne se det sjove i manuskriptet og lovede at tage hele ansvaret på sig. Og så blev der givet grønt lys.

Feline Munck bekræfter i dag, at forløbet var, som Hans-Erik Saks beskriver det.

- Jeg kendte ikke De Nattergale og kunne slet ikke sætte mig ind i det. Så jeg forkastede hele ideen, fortæller hun.

Hun er dog glad for, at hun alligevel lod sig overtale til sidst.

- Den voksede på mig. Det er originalt skrevet, og jeg synes også, den er morsom. Og nu er den jo blevet en klassiker, siger hun.

Hans-Erik Saks indrømmer, at hun ramte hovedet på sømmet, da hun stillede spørgsmålstejn ved tidsplanen:

- Jeg kunne sgu godt forstå hende. Vi var henne i sommeren 1991, og det kunne næsten kun ende galt med sådan et tidspres. Jeg kan faktisk ikke forklare, hvorfor det ikke gjorde.

The Julekalender: NEJ TAK

Tid til optagelse

Med kontrakten underskrevet var det tid til at tage fat på optagelserne. De foregik på den firelængede stråttækte Søgaarden, der ligger i Hørning sydvest for Aarhus.

Søgaarden mellem Skanderborg og Aarhus. Her havde Saks Film hjemme i 1990'erne, og det var her, The Julekalender blev indspillet.

Her havde Hans Erik Saks indrettet filmstudier og klipperum, og i august 1991 startede arbejdet med at indrette Sand-kulisserne i en dobbelt bilgarage på gården. Det blev i garagen, eftersom der kun var ét rigtigt studie, og der skulle nissehulen bygges.

- Vi gjorde det sådan, at vi skød alle familien Sand optagelserne først. To afsnit om dagen og så skød vi alt med nisserne bagefter, forklarer Hans-Erik Saks.

Det gik op for ham, at De Nattegaales manuskript slet ikke tog hensyn til, at afsnittene helst skulle være lige lange.

Faktisk var det fuldstændig som vinden blæste. Ét afsnit var 13 minutter, et andet 8, et tredje over 16 minutter.

Hans-Erik Saks fandt kontrakten med TV2 frem og nærlæste detaljerne. Der stod ikke noget om varighed. Formentlig fordi det var underforstået, at 240 minutter fordelt på 24 afsnit måtte lande på 10 minutter stykket.

- Jeg lod bare være med at sige noget og håbede det bedste. Men det er fuldstændig uhørt at aflevere noget, der varierer så meget i længde. Den var aldrig nogensinde gået i dag, og jeg er sikker på, at de har rullet rundt på gulvet i græmmelse inde på TV2. Men jeg hørte aldrig noget for det, fortæller han.

Mogens Kløvedal, der var redaktør og tovholder på projektet for TV2, døde i januar 2019, så man kan ikke længere få hans udlægning. Men han har tidligere udtalt, at hver gang han gik fra et møde med produktionsholdet, så slog han korsets tegn for sig.

The Julekalender: NEJ TAK

Slutspurten går ind

I begyndelsen af november var optagelserne færdige, og slutspurten med redigering kunne begynde.

Hans-Erik Saks arbejdede selv i redigeringsrummet fra klokken otte om morgenen til klokken 20 hver aften, hvorefter en redigeringstekniker tog over og fortsatte til ud på natten. Hans-Erik Saks blev som regel hængende til midnat og hjalp til.

Men da første afsnit var færdigklippet, stod det klart, at de umuligt kunne nå at få hele serien færdig til 1. december, selv om de arbejdede i døgndrift.

Løsningen blev at få de første otte afsnit klar, og så klippe videre ind i december.

- Normalt er det fuldstændig out of the question at levere på den måde, men det sjove er, at TV2 sagde ikke et kny, fortæller Hans-Erik Saks.

Mogens Kløvedal fra TV2 ringede dog og bad om en testvisning af de råklippede afsnit, så han kunne tage stilling til, om noget skulle rettes.

Der var aldeles ikke tid til hverken at rette eller skyde noget om, men han ankom ikke desto mindre til Søgaarden fra København sammen med sin kone, og så blev der trykket play på VHS'en.

Afsnit efter afsnit rullede over skærmen. Ingen grin. Ingen bemærkninger. Ingenting.

Under afspilningen af afsnit 15 opstod der en svag, brummende lyd, som Hans-Erik Saks tænkte måtte være et teknisk problem med lyden. Det viste sig at være Mogens Kløvedals kone, der var faldet i søvn.

Da den pinagtige affære var overstået, rejste redaktøren sig med ordene:

- Jooo ... det kan da vist ikke være anderledes.

Hans-Erik Saks og De Nattegalen var i granatchok. Alt tydede på en fiasko - og så endda smurt ud over 24 lange dage.

Men Mogens Kløvedal havde i det mindste ingen rettelser, så Hans-Erik Saks krøb tilbage i kontorstolen og redigerede videre.

The Julekalender: NEJ TAK

Sure anmeldere - glade seere

1. december kom, og det samme gjorde de første anmeldelser. Særligt de mere finkulturelle medier var ikke venligt stemte. I Politiken kaldte Bo Tao Michaëlis serien for "det absolutte makværk" og "klassebestemt socialhumor".

Men seerne elskede den. Omkring to millioner så med dagligt, hvis man også tæller genudsendelsen klokken 17.00 med, og The Julekalender blev det mest sete program på tværs af både DR og TV2 den december.

Inde i redigeringsrummet var Hans-Erik Saks så meget i sin egen verden, at han ikke ænsede succesen udenfor.

- Jeg var så bombet. Jeg syntes ikke, noget af det var sjovt. Det var lort, alt var forfærdeligt og jeg var ved at kaste op, fortæller han.

To uger inde i december kunne han med en følelse af at blive løsladt efter en lang afsoning aflevere de sidste otte afsnit:

- Det er ikke fordi, alt var forfærdeligt ved processen, slet ikke. Vi havde det også megasjovt under optagelserne. Men jeg lovede mig selv, at jeg aldrig ville presse mig selv så hårdt igen. Og det løfte har jeg faktisk holdt.

3 hurtige til Hans-Erik Saks

1. Hvorfor tror du, julekalenderen endte med at blive en succes?

- Den har de der arketyper i Oluf og Gertrud, men samtidig bliver den også meget uforudsigelig, da ham med hugtænderne banker på. Og bag ved kameraet er hemmeligheden måske, at vi var meget impulsive. Vi fulgte bare mavefølelsen og fyrede den af. Det meste er one-takes, og det var kun fordi, De Nattergale var så professionelle, at vi kunne klare den inden for tidsrammen.

2. Hvorfor har den vist sig så langtidsholdbar?

- Ud over at det er godt skrevet, så har det noget at gøre med, at vi kun er i nissehulen og hjemme ved Familien Sand. Der er ingen biler med, der kommer til at se forældede ud efter 10 år og den slags. Og jeg tror, at mange stadig vil kunne genkende hjem, som det Oluf og Gertrud bor i. På den måde er den endt med at have noget tidløst over sig.

3. Hvad er du selv glad for ved serien?

- Jeg kan godt lide lydkulissen med blæsevejre i baggrunden. Det giver noget varme og hygge til scenerne indenfor, at man hele tiden lige kan ane vindens hylen.